

OSTEOLOGIA - Osie, płaszczyzny, linie ciała

Ogólny podział kości, budowa kości

Kręgosłup;

Kości klatki piersiowej

Kości kończyny górnej, dolnej

Miednica jako całość

Kości czaszki:

- kości mózgowczone, trzewioczone
- czaszka noworodka

Połączenia kości; podział, budowa stawu

Student powinien: omówić „pozycję anatomiczną” używaną do opisu ciała – sformułować jej definicję. Znać pojęcie trzech osi (pionowej, strzałkowej i poprzecznej) jako punktu wyjścia dla uporządkowania opisu trójwymiarowej przestrzeni ciała ludzkiego z nawiązaniem do kartezjańskiego układu współrzędnych. Przy pomocy osi zdefiniować trzy płaszczyzny czołową strzałkową i poziomą. Umieć określić położenie struktur w przestrzeni używając określeń kierunków: przyśrodkowo i bocznie, ku przodowi(brzusznie) i ku tyłowi (grzbietowo), ku górze (dogłowo) i ku dołowi (doogonowo), bliższy (proksymalny) i dalszy(dystalny). Znać pojęcie płaszczyzny strzałkowej pośrodkowej, oraz sposobu wytyczenia linii pośrodkowej przedniej i tylnej. Wymienić rozgraniczyć podstawowe części i okolice ciała: głowa, szyja, klatka piersiowa, brzuch, kark, grzbiet, pacha, ramię, przedramię, ręka, ok.pośladkowa, udo, ,goleń, stopa.

Przedstawić podział ciała na układy narządów i tkanek : układ kostno-stawowy. Mięśniowy, nerwowy, krążenia, chłonny, oddechowy, pokarmowy, wewnątrzwydzielniczy, moczowy, płciowy, narządy zmysłów, powłokę wspólną.

Student powinien: Znać źródłosłów terminu osteologia; rozróżniać i definiować rodzaje kości: długie, krótkie, płaskie, różnokształtne, pneumatyczne podając przykłady; znać pojęcie istoty zbitnej i gąbczastej, znać i umieć zastosować pojęcia takie jak, trzon, nasada lub koniec dalszy i bliższy, chrząstka nasadowa, linia nasadowa, otwór odżywczy, jama szpikowa, szpik żółty i czerwony. Znać różnice w budowie kości dziecka i dorosłego. Znać pojęcie połączeń nieruchomych(więzozrost, chrząstkozrost, kościorost) oraz stawów. Umieć wymienić składniki stałe i niestałe stawu oraz typy stawów: kulisty, zawiasowy, obrotowy, eliptyczny, płaski. Pary ruchów: zginanie i prostowanie, odwodzenie i przywodzenie, nawracanie i odwracanie oraz obwodzenie i znać oś wokół której dokonywany jest ruch.

Znać pojęcie szkieletu osiowego i szkieletu kończyn, szkieletu obręczy i szkieletu kończyny wolnej.

Umieć rozpoznać i nazwać: czaszkę, jej część mózgową, i trzewioczaszkę. Umieć rozpoznać podstawę czaszki i sklepienie, jamę czaszki, dół przedni czaszki, środkowy i tylny; umieć rozpoznać otwór wielki , siodło tureckie i kanał wzrokowy, piramidę kości skroniowej, oczodół, jamę nosową, jamę ustną, otwór słuchowy zewnętrzny. Rozpoznać kość czołową, potyliczną, ciemieniową, skroniową żuchwę szczękę, kość jarzmową i kość gnykową.

Rozpoznawać części kręgosłupa: szyjną, piersiową, lędźwiową, kość krzyżową i guziczną. Znać ogólną liczbę kręgów i ich liczbę w poszczególnych odcinkach. Rozpoznawać kifozę i lordozę oraz skoliozę. Rozpoznawać części kręgu: trzon, łuk, wyrostek poprzeczny, stawowy, kolczysty, otwór kręgowy. Wskazać otwór międzykręgowy, otwór kręgowy, kanał kręgowy. Odróżniać kręgi: szczytowy, obrotowy, wystający.

Znać liczbę żeber, pojęcie głowy żebra i trzonu żebra, otworu górnego i dolnego klatki piersiowej, umieć wskazać mostek, jego kąt i wyrostek mieczykowaty.

Umieć wskazać obojczyk, łopatkę, jej kąt dolny , wyrostek barkowy i panewkę stawu ramiennego, kość ramienną, jej głowę, trzon, kłykieć i nadkłykieć, kość promieniową i łokciową, kości nadgarstka, śródreżca i paliczki określając ich stronę na szkielecie zmontowanym.

Umieć wskazać kość miedniczną a w jej obrębie kość biodrową i jej grzebień, kość kulszową i guz kulszowy, kość łonową i spojenie łonowe, otwór zasłoniony i panewkę.

Wskazać kość udową, jej głowę, szyjkę, krętarze, trzon i kłykieć; rzepkę ,kość piszczelową jej guzowatość i kostkę przyśrodkową oraz strzałkę i kostkę boczną. Kość skokową piętową(guz piętowy) inne kości stępu, kości śródstopia i paliczki.

Określać kości co do strony lewej i prawej na szkielecie zmontowanym oraz odnosić je do części ciała..

Umieć wskazać i nazwać staw ramienny, łokciowy, promieniowo-nadgarstkowy, biodrowy, kolanowy i skokowy znać rodzaj stawu i możliwe ruchy. Umieć wskazać staw skroniowo-żuchwowy, połączenie czaszki i kręgosłupa. Stawy międzykręgowe.

UKŁAD MIĘŚNIOWY

Budowa ogólna mięśni.

Topografia mięśni powierzchownych.

Analiza działania tłoczni brzusznej i jej znaczenie.

Ocena przydatności mięśni do wstrzyknięć domięśniowych

W zakresie miologii student powinien znać ogólną budowę mięśnia, rozumieć pojęcie ścięgna, przyczepu, brzuśca. znać i umieć wskazać na modelu oraz na ciele ludzkim mięsień mostkowo obojczykowo sutkowy, piersiowy większy, naramienny dwugłowy ramienia i trójgłowy ramienia, grupę zginaczy i prostowników przedramienia. Mięsień kapturowy najszerszy grzbietu, prostownik grzbietu, prosty brzucha pośladkowy wielki i średni, czworogłowy uda więzadło rzepki. Grupę zginaczy stawu kolanowego, mięsień trójgłowy łydki ścięgno Achillesa .

UKŁAD NERWOWY

Podział układu nerwowego

Podstawowe pojęcia – nerw, włókno nerwowe, splot, zwój, ośrodek, mediator, synapsa, odruch, łuk odruchowy.

Budowa mózgowia:

- kresomózgowie
- międzymózgowie
- śródmózgowie
- tyłomózgowie

Budowa rdzenia kręgowego w przekroju poprzecznym.

Opony. Płyn mózgowo-rdzeniowy

Układ nerwowy obwodowy:

- część współczulna
- część przywspółczulna

Student powinien znać pojęcie ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego, mózgowia i pnia mózgu mózdzku i rdzenia kręgowego oraz gdzie te struktury leżą. Znać pojęcie przestrzeni nadtwardówkowej, podtwardówkowej i podpajęczynówkowej

Pojęcie układu nerwowego somatycznego autonomicznego (współczulnego i przywspółczulnego)

Umieć wskazać półkulę mózgu, i jej płaty oraz umiejscowienie ośrodka ruchowego, czuciowego wzrokowego oraz ruchowego i czuciowego mowy.

Znać pojęcie istoty szarej i białej, jąder podkorowych i wskazać je na modelach mózgowia i rdzenia kręgowego.

Umieć wskazać części pnia mózgu.

Znać pojęcie układu komorowego jego części i kierunek przepływu płynu mózgowo-rdzeniowego.

Znać pojęcie łuku odruchowego jego części oraz ogólną konstrukcję dróg wstępujących czuciowych i zstępujących ruchowych oraz rozumieć znaczenie skrzyżowania dróg dla symptomatologii neurologicznej.

Umieć rozpoznać nerw rdzeniowy i jego korzenie, ogon koński znać położenie splotu szyjnego ramiennego i lędźwiowo-krzyżowego oraz pnia współczulnego. Umieć wskazać nerw promieniowy, pośrodkowy i łokciowy oraz kulszowy i udowy.

Znać stadia rozwojowe układu nerwowego i podstawowe wady takie jak rozszczep rdzenia, przepuklinę oponowo-rdzeniową i oponowo-mózgową oraz rozumieć mechanizm powstawania wodogłowa.

NARZĄDY ZMYŚLU

OKO

Budowa gałki ocznej

Aparat ochronny i ruchowy oka.

Adaptacja, akomodacja.

NARZĄD PRZEDSIONKOWO-ŚLIMAKOWY.

- ucho zewnętrzne, środkowe, wewnętrzne

POWŁOKA WSPÓLNA

Podział powłoki wspólnej

Budowa skóry, włosa, paznokcia.

Podział i budowa gruczołów skóry: łojowe, potowe, sutkowe

Student powinien znać oraz umieć wskazać na schematach i modelach, oczodół poszczególne warstwy gałki ocznej, ciało szkliste, rogówkę, tęczęwkę, soczewkę, ciało rzęskowe, komorę przednią i tylną, kąć rogówkowo-tęczęwkowy, przepływ cieczy wodnistej w oku, nerw wzrokowy, gruczoł łzowy, worek spojówkowy, elementy dróg łzowych, mięśnie gałkowo-ruchowe.

W zakresie narządu słuchu student powinien wskazać małżowinę, przewód słuchowy zewnętrzny, błonę bębenkową, jamę bębenkową, młoteczek, kowadełko, strzemiączko, kanały półkoliste, ślimak, nerw twarzowy i przedstonkowo-ślizkowy, trąbkę słuchową i jej ujście gardłowe.

W zakresie powłoki wspólnej student powinien znać, warstwy skóry, miejsca i zakres typowego owłosienia, rozmieszczenie rodzajów gruczołów skóry, miejsca typowego powstawania odleżyn, budowę i czynność sutka, kierunki odpływu chłonki z sutka.

UKŁAD KRAŻENIA

Położenie serca w stosunku do innych narządów.

Budowa serca:

Układ przewodzący serca. Unerwienie, unaczynienie serca.

Czynność serca

Budowa i podział naczyń krwionośnych.

Przebieg głównych pni tętniczych i żylnych.

Krażenie małe, duże, wrotne, płodowe.

Student powinien omówić budowę serca posługując się modelem i wskazać: części serca, koniuszek serca, bruzdę wieńcową, bruzdy międzykomorowe, jamy serca, ujścia serca i zamykające je zastawki oraz czynność zastawek w fazie skurczu i rozkurczu serca, dół owalny, przegrodę międzyprzedsionkową i międzykomorową, mięśnie brodawkowate, wielkie naczynia wchodzące i wychodzące z serca, omówić przepływ krwi przez jamy serca, rozróżnić krążenie duże i małe, znać pojęcie osierdzia i jego jamy, znać pojęcie nasierdzia, śródsierdzia i wsierdzia; umieć wskazać na modelu prawą i lewą tętnicę wieńcową, oraz zatokę wieńcową; wymienić i wskazać lokalizację części układu przewodzącego serca, znać częstotści rytmu który generuje; różnicować wpływ na układ krążenia układu nerwowego współczulnego i przywspółczulnego.

Znać różnice w budowie naczyń tętniczych i żylnych i włosowatych; wskazać na modelach i schematach aortę, gałęzie łuku aorty, tętnicę szyjną wspólną, wewnętrzną i zewnętrzną oraz kręgową, koło tętnicze mózgu, pień trzewny, tętnice kreskowe, nerkowe, biodrowe wspólne, zewnętrzne i wewnętrzne, tętnicę pachową ramienną, łokciową i promieniową, udową, podkolanową, piszczelową tylną i przednią. Wskazać miejsca wyczuwania tętna.

Wskazać na modelach i schematach żyły główne, żyły ramiennogłowe, szyjne wewnętrzne, zewnętrzne i podobojczykowe, żyłę odpromieniową, odłokciową, żyły nerkowe, biodrowe wspólne, wewnętrzne i zewnętrzne, udową, odpiszczelową, odstrzałkową, podkolanową.

Wskazać żyłę wrotną oraz z czego powstaje, żyły wątrobowe, sieć dziwną żylną-żylną.

Omówić krążenie płodowe z uwzględnieniem łożyska, żyły pępkowej, przewodu żylnego, otworu owalnego i przewodu tętniczego, oraz wskazać jego pozostałości w postaci więzadła obłego wątroby, więzadła żylnego, dołu owalnego i więzadła tętniczego.

Znać podstawowe wady serca jak: tetralogia Fallota, przełożenie wielkich naczyń, koarktacja aorty, przetrwały przewód tętniczy Botala, niedorozwój (hipoplazja) komór

UKŁAD CHŁONNY

- Budowa i topografia naczyń i węzłów chłonnych, grasicą, śledzioną.

Student powinien wyjaśnić funkcje układu chłonnego, wskazać źródła chłonki, wskazać główne grupy węzłów chłonnych: przyusznice, karkowe, szyjne, nadobojczykowe, pachowe, śródpiersiowe, zaotrzewnowe, krezkowe, biodrowe, pachwinowe, przewód piersiowy i przewód chłonny prawy; i wskazać główne kierunki przepływu chłonki. Znać pojęcie regionalnych węzłów chłonnych i ich znaczenie dla szerzenia się przerzutów nowotworowych, wskazać kierunki drenażu dla sutka, płuc, jamy brzusznej, miednicy mniejszej, narządów płciowych zewnętrznych.

Wskazać na modelach i schematach grasicę i śledzionę określić ich funkcję.

GRUCZOŁY WYDZIELANIA WEWNĘTRZNEGO

Położenie, budowa ogólna, funkcje:

- przysadki
- szyszynki
- gruczołu tarczowego
- gruczołów przytarczycowych
- części wewnątrzwydzielniczej trzustki
- gruczołów nadnerczowych
- gonady

Student powinien wskazać na modelach i schematach, podwzgórze, lejek przysadki i przysadkę mózgową, szyszynkę, tarczycę, przytarczycę, nadnercza, trzustkę, gonady.

Znać hormony wydzielane przez te gruczoły takie jak: trójiodotyronina, tyroksyna, kalcytonina parathormon, adrenalina, noradrenalina, glukokortykoidy, mineralokortykoidy, testosteron, estrogeny, progesteron, insulina, wzopresyna, oksycytyna FSH, LH, PRL, TSH, GH, oraz ich główne funkcje.

Omówić oś podwzgórzowo-przysadkowo-gruczołowaz zastosowaniem takich pojęć jak liberyny i statyny, hormony tropowe przysadki.

Znać podstawy regulacji hormonalnej cyklu miesięczkowego oraz zmiany hormonalne towarzyszące ciąży

UKŁAD ODDECHOWY

Podział układu oddechowego.

Budowa nosa zewnętrznego, krtani.

Podział tchawicy.

Różnice anatomiczne oskrzela prawego i lewego.

Płuca budowa zewnętrzna i wewnętrzna, topografia

Oplucna – budowa, znaczenie zachyłków oplucnowych

Student powinien znać podział na górne i dolne drogi oddechowe oraz zakwalifikować do niego poszczególne części układu oddechowego.

W obrębie jamy nosowej powinien wskazać i nazwać na modelach i schematach nozdrza przednie i tylne, małżowiny nosowe, zatoki przynosowe, ścianę górną i dolną jamy nosowej, przegrodę nosa, znać sąsiedztwo jamy nosowej-otaczające ją przestrzeń czaszki.

Powinien wskazać dalsze etapy drogi oddechowej: nosogardło wraz z ujściem trąbki słuchowej, podniebienie miękkie), część ustną gardła, część krtaniową gardła.

W zakresie krtani wskazać i nazwać następujące struktury: kość gnykowa, chrząstka nagłośniowa, tarczowata, pierścieniowata, nalewkowata, przedsionek krtani, głośnia, jama podgłośniowa, fałdy głosowe, znać funkcje krtani.

W zakresie dolnych dróg oddechowych wskazać i nazwać: tchawicę, jej podział, oskrzela główne. Odróżnić płuco prawe od lewego, znać liczbę płatów, pojęcie segmentu, oskrzelików, pęcherzyków płucnych, przepływ krwi przez płuco oraz zasadę wymiany gazowej. Umieć wyjaśnić na czym polega wentylacja płuc(zmiana wymiarów klatki piersiowej oraz czynność mięśni oddechowych), budowę oplucnej i jej znaczenie dla oddychania.

UKŁAD TRAWIENNY

Podział układu trawiennego

Budowa jamy ustnej:

- zęby – budowa ogólna, kolejność wyrzynania się zębów
- język – budowa
- ślinianki – podział, położenie

Budowa gardła, przełyku.

Żołądek:

- położenie w stosunku do innych narządów
- budowa z uwzględnieniem odcinków, krzywizn oraz budowa ścian żołądka

Jelito cienkie:

- podział
- budowa, położenie dwunastnicy, jelita czczego i krętego,

Jelito grube:

- podział, położenie, budowa

Wątroba:

- położenie w stosunku do innych narządów
- budowa ogólna i mikroskopowa
- drogi wyprowadzające żółć
- układ wrotny wątroby

Trzustka:

- położenie w stosunku do innych narządów
- budowa części zewnątrz- i wewnątrzwydzielniczej

Student powinien znać i umieć wymienić po kolei poszczególne odcinki układu pokarmowego oraz umiejscowić je w ciele ludzkim.

Znać definicję tzw.: górnego i dolnego odcinka układu pokarmowego.

W obrębie jamy ustnej umieć wskazać i nazwać: wargi, policzki, przedsionek jamy ustnej, jamę ustną właściwą, śliniankę przyuszną, podżuchwową i podjęzykową, znać wzór zębów mlecznych i stałych, podniebienie twarde i miękkie. Łuki podniebienne, języczek, migdałek podniebienny, język, wędzidełko języka, dno jamy ustnej, cieśń gardzieli,

Gardło, nosogardło, część ustną gardła, część kraniową gardła, przełyk(znać narządy stykające się z przełykiem: tchawica, serce, aorta zstępująca), rozwór przełykowy,

Okolice brzucha i jamy brzusznej,: ograniczenia, podział

Otrzewna: ścienna, trzewna, krezka, jama otrzewnej

Żołądek: wpust, dno, krzywizny, część przedodźwiernikową, odźwiernik

Dwunastnica: opuszka, część zstępująca, część poprzeczna zgięcie dwunastniczo-czeczne

Jelito czecze i kręte(jelito krezkowe)

Jelito grube: kątnica, wyrostek robaczkowy, okrężnica wstępująca, poprzeczna, zstępująca, esowata, odbytnica, odbył.

Źródła unaczynienia narządów jamy brzusznej: pień trzewny, t. krezkowa górna i dolna

Wątroba: podział na płaty, wnęka, podział miąższu na zraziki, anatomiczne, fizjologiczne i gronko Rapaporta, funkcja wątroby.

Drogi żółciowe: przewody wątrobowe, wątrobowy wspólny, pęcherzykowy, pęcherzyk żółciowy, przewód żółciowy wspólny

Układ wrotny: żyła krezkowa dolna, górną śledzionowa, żyła wrotna jej gałęzie, sieć dziwna, żyły wątrobowe, drogi krążenia w nadciśnieniu sploty przełykowe, i odbytnicze.

Trzustka: głowa trzon i ogon, przewód trzustkowy, czynność zewnątrz i wewnątrzwydzielnicza

NARZĄDY MOCZOWO-PLCIOWE

Nerka

Położenie, stosunek do sąsiadujących narządów

Budowa ogólna

Moczowód

Położenie i topografia

Stosunek do sąsiadujących narządów

Pęcherz moczowy

Budowa ogólna

Położenie

Stosunek do narządów miednicy mniejszej

Cewka moczowa

ogólna budowy cewki moczowej

Różnice w budowie cewki moczowej męskiej i żeńskiej.

Student powinien

Znać ogólną budowę nerki, jej położenie i osłonki.

Znać ukrwienie nerki

Znać funkcje nerki i jej wpływ na kontrolę ciśnienia krwi,(znaczenie układu renina, angiotensyna, aldosteron) erytropoetę, bilans wapniowy, regulację pH i gospodarki jonowej.

Znać podstawowe wady nerek: położenia i budowy, (nerka nisko położona, wędrująca, opadnięta,, nerka podkowiasta, brak nerek.)

Znać topografię moczowodu, szczególnie w odcinku miednicznym i związane z tym ryzyko jego uszkodzenia podczas operacji ginekologicznych.

Znać budowę, topografię, unaczynienie i unerwienie pęcherza moczowego.

Umieć wykazać różnice w budowie cewki moczowej męskiej i żeńskiej. Znać podstawy anatomiczne cewnikowania pęcherza moczowego.

Narządy płciowe męskie

Ogólny podział na wewnętrzne i zewnętrzne

Budowa i topografia narządów płciowych męskich wewnętrznych:

- jądra, najądrza, nasieniowody, pęcherzyki nasienne, gruczoł krokowy, gruczoły opuszkowo-cewkowe, powrózek nasienny, przewody wytryskowe

Budowa narządów płciowych męskich zewnętrznych - prącie, moszna

Jądra

Budowa, położenie

Powrózek nasienny

Zawartość i topografia

Najądrze, nasieniowód, pęcherzyki nasienne, prostata, gruczoły opuszkowo-cewkowe.

Położenie, budowy ogólna

Moszna,

Położenie,

Zawartość

Prącie

Części

Budowa

Student powinien znać:

Rozwój narządów płciowych. Wyjaśnić pojęcie zstępowania jąder.

Znać osłonki jądra i ich odpowiedniki w obrębie ściany brzucha.

Pojęcia wnetrostwa, wodniaka jądra, żyłaków powrózka nasiennego.

Znać budowę jądra, jego funkcje, wydzielane hormony: testosteron. Pojęcie spermatogenezy i spermiogenezy

Znać zawartość powrózka nasiennego i topografię nasieniowodu.

Położenie i znaczenie pęcherzyków nasiennych, najądrzy i gruczołu krokowego (prostaty), oraz gruczołów opuszkowocewkowych.

Znać podstawowe składniki nasienia i ich pochodzenie.

Znać podstawy rozwoju zatoki moczowopłciowej i podział zewnętrznych narządów płciowych męskich.

Znać podstawowe wady zewnętrznych narządów płciowych: spodziectwo, wierzchniactwo, stulejka, załupek.

Znać budowę, unaczynienie i unerwienie zewnętrznych narządów płciowych męskich.

Wyjaśnić pojęcie erekcji w aspekcie budowy anatomicznej i unerwienia.

Narządy płciowe żeńskie

Budowa i topografia narządów płciowych żeńskich wewnętrznych:

- jajniki i funkcje, jajowody, macica, pochwa

Podział, budowa sromu niewieściego.

Podział na wewnętrzne i zewnętrzne narządy płciowe.

Student powinien znać:

podstawy rozwoju narządów płciowych

Znać budowę macicy, pojęcie endometrium, parametrium, myometrium, parametrium. Wyjaśnić pojęcie zgięcia i pochylecia macicy.

Wymienić więzadła macicy oraz podstawową drogę odpływu chłonki z macicy.

Znać części macicy. Znać znaczenie szyjki macicy, oraz jamie zmiany zachodzą w niej podczas cyklu miesięczkowego i ciąży.

Znać podstawy cyklu miesięczkowego i jego fazy. złuszczenia, odbudowy, wzrostu, wydzielniczą, niedokrwienia,

Znać zmiany jakie zachodzą w czasie ciąży.

Budowę i topografię jajowodu,

Znać budowę gonady- jajnika, jego więzadła, położenie w miednicy mniejszej. Znać jego ukrwienie

Znać podstawy cyklu jajnikowego i pojęcia pęcherzyka jajnikowego, pęcherzyka Graffa, ciała żółtego, ciała białego.

Znać podstawy regulacji hormonalnej jajnika. Estrogeny, progesteron, LH, i FSH.

Znać budowę pochwy zmiany jakie w niej zachodzą podczas życia kobiety, pH, biocenoza

Znać budowę wzdórka łonowego. Jego ukrwienie i unerwienie.

Znać pojęcie przedsionka pochwy i uchodzących do niego struktur.

Znać narządy zewnętrzne płciowe

Znać budowę miednicy i jej podział na płaszczyzny wchodu, próżni, cieśni i wychodu..

Znać budowę łożyska i pępowiny.

Znać budowę dna miednicy, Przepony miednicy i przeponę moczowopłciową.

NAZEWNICTWO OGÓLNE

ORGANUM – narząd

SYSTEMA – układ

CORPUS – ciało

PLANA – płaszczyzny

AXES – osie

REGIO CORPORIS – okolica ciała

CAVUM CORPORIS – jama ciała

UKŁAD KOSTNY

SYSTEMA Sceletale – układ kostny

OSSA – kości

SKELETON – kościec- szkielet – SKELETUS

COLUMNA VERTEBRALIS – kręgosłup

VERTEBRAE CERVICALES – kręgi szyjne

VERTEBRAE THORACICAE – kręgi piersiowe

VERTEBRAE LUMBALIS – kręgi lędźwiowe

OS SACRUM – kość krzyżowa

(VERTEBRAE SACRALES – kręgi krzyżowe)

OS COCCYGIS – kość guziczna

(VERTEBRAE COCCYGEAE – kręgi guziczne)

LORDOSIS CERVICALIS – krzywizna (lordoza) szyjna

KYPHOSIS THORACICA – krzywizna (kifoza) piersiowa

LORDOSIS LUMBALIS – krzywizna (lordoza) lędźwiowa

KYPHOSIS SACROCOCCYGEA – krzywizna (kifoza) krzyżowo-guziczna

THORAX – klatka piersiowa

COSTAE – żebra

STERUNUM – mostek

CRANIUM – czaszka

OSSA CAPITIS – kości głowy

MEMBRUM SUPERIUS – kończyna górna

BRACHUM – ramię

ANTEBRACHIUM – przedramię

MANUS – ręka

OSSA MANUS – k. ręki

SCAPULA – łopatką

CLAVICULA – obojczyk

HUMERUS – kość ramienna

RADIUS – kość promieniowa

ULNA – kość łokciowa

MEMBRUM INFERIUS – kończyna dolna

OS COXAE – kość miedniczna

OS ILIUM – kość biodrowa

OS ISCHII – kość kulszowa

OS PUBIS – kość łonowa

FEMUR – kość udowa

PATELLA – rzepka

PERIOSTEUM – okostna

TIBIA – kość piszczelowa

FIBULA – strzałka

OSSA PEDIS – kość stopy

OS SACRUM – kość krzyżowa

MEDULLA OSSIUM FLAVA – szpik żółty

MEDULLA OSSIUM RUBRA – szpik czerwony

MUSCULI – MIĘŚNIE

MUSCULUS DELTOIDEUS – mięsień naramienny

MUSCULUS BICEPS BRACHII – mięsień dwugłowy

DIAPHRAGMA – przepona

MUSCULUS RECTUS ABDOMINIS – mięsień prosty brzucha

PRELUM ABDOMINALE – tłoźnia brzuszna

DIAPHRAGMA PELVIS – przepona miedniczna

DIAPHRAGMA UROGENITALE – przepona moczowo-płciowa

MUSCULUS GLUTEUS MAXIMUS-MEDIUS-MINIMUS – mięsień pośladkowy największy, średni, najmniejszy

MUSCULUS QUADRICEPS FEMORIS – mięsień czworogłowy

PATELLA – rzepka

SYSTEMA NERVOSUM układ nerwowy

SYSTEMA NERVOSUM CENTRALE - układ nerwowy ośrodkowy

SYSTEMA NERVOSUM PERIPHERICUM – układ nerwowy obwodowy

SYSTEMA NERVOSUM SOMATICUM – układ nerwowy somatyczny

SYSTEMA NERVOSUM AUTONOMICUM – układ nerwowy autonomiczny

PARS SYMPATHICA – część współczulna

PARS PARASYMPATHICA – część przywspółczulna

MÓZGOWIE – ENCEPHALON

MÓZG – CEREBRUM

PIEŃ MÓZGU – TRUNCUS CEREBRI

MÓZDŻEK – CEREBELLUM

RDZEŃ PRZEDŁUŻONY – MEDULLA OBLONGATA

MOST – PONS

RDZEŃ KRĘGOWY – MEDULLA SPINALIS

KOŁO TĘTNICZE MÓZGU – CIRCULUS ARTERIOSUS CEREBRI

TĘTNICA SZYJNA WEWNĘTRZNA - ARTERIA CAROTIS INTERNA

TĘTNICA KRĘGOWA – ARTERIA VERTEBRALIS

TĘTNICA PODSTAWNA – ARTERIA BASILARIS

CORTEX CEREBRI – kora mózgu

SUBSTANTIA ALBA HEMISPHERIORUM – substancja biała, półkula

SULCI - bruzdy

GYRI - zakręty

LOBI – płaty

LOBUS FRONTALIS – płat czołowy

LOBUS TEMPORALIS – płat skroniowy

LOBUS PARIETALIS – płat ciemieniowy
LOBUS OCCIPITALIS – płat potyliczny
LOBUS LIMBICUS – płat limbiczny
SULCUS LATERALIS CEREBRI – bruzda boczna mózgu
SULCUS CENTRALIS – bruzda środkowa
DURA MATER – opona twarda
ARACHNOIDEA – (opona pajęczna) pajęczynówka
PIA MATER – opona mięka
LIQUOR CEREBROSPINALIS – płyn mózgowo-rdzeniowy

FISSURA LONGITUDINALIS – szczelina podłużna mózgu
CORPUS CALLOSUM – ciało modzelowate
THALAMUS - wzgórze
HYPOTHALAMUS – podwzgórze
HYPOPHYSIS CEREBRI – przysadka mózgowa
PEDUNCULI CEREBRI – konary mózgu
AQUEDUCTUS CEREBRI – wodociąg mózgu
VENTRICULUS LATERALIS – komora boczna
VENTRICULUS TERTIUS - komora trzecia
VENTRICULUS QUARTUS – komora czwarta

NERVI CRANIALES – nerwy czaszkowe
n.olfactorius – nerw węchowy I
n.opticus – nerw wzrokowy II
n. oculomotorius – nerw okoruchowy III
n. trochlearis – nerw błokowy IV
n.trigeminus – nerw trójdzielny V
n. abducens – n.odwodzący VI
n.facialis – n.twarzowy VII
n.vestibulocochlearis – nerw przedsionkowo-ślimakowy VIII
n.glossopharyngeus – nerw językowo-gardłowy IX
n.vagus – nerw błędny X
n.accessorius – n.dodatkowy XI
n.hypoglossus – n.podjęzykowy XII
NERVI SPINALES – nerwy rdzeniowe
Plexus cervicalis – spłot szyjny
Plexus brachialis – spłot ramenny
Plexus lumbalis – spłot lędźwiowy
Plexus sacralis – spłot krzyżowy

SYSTEMA LYMPHATICUM UKŁAD CHŁONNY

VASA LYMPHATICA – NACZYNIA CHŁONNE
DUCTUS THORACIUS – PRZEWÓD PIERSIOWY

NODI LYMPHATICI/ LYMPHONODI – WĘZŁY CHŁONNE
LYMPHA - CHŁONKA

ORGANUM VESTIBULOCOCHLEARE –NARZĄDY PRZEDSIONKOWO- ŚLIMAKOWY

AURIS – UCHO
AURIS EXTERNA – UCHO ZEWNĘTRZNE
MEMBRANA TYMPANICA / MEMBRANA TYMPANI - BŁONA BĘBENKOWA

AURIS MEDIA – UCHO ŚRODKOWE
CAVITAS TYMPANICA/CAVITAS TYMPANI – JAMA BĘBENKOWA
STAPES – STRZEMIĄCZKO
INCUS – KOWADEŁKO
MALLEUS – MŁOTECZEK

TUBA AUDITIVA / TUBA AUDITORIA – TRĄBKA SŁUCHOWA

AURIS INTERNA – UCHO WEWNĘTRZNE

LABYRINTHUS OSSEUS – BŁĘDNIK KOSTNY

VESTIBULUM – PRZEDSIONEK

CANALES SEMICIRCULARES – KANAŁY PÓLKOLISTE

COCHLEA – ŚLIMAK

MEATUS ACUSTICUS INTERNUS – PRZEWÓD SŁUCHOWY WEWNĘTRZNY

PORUS ACUSTICUS INTERNUS – OTWÓR SŁUCHOWY WEWNĘTRZNY

ORGANUM OLFACTORIUM – NARZĄD POWONNIENIA

ORGANUM OLFACTUS – NARZĄD WĘCHU

ORGANUM GUSTATORIUM – NARZĄD SMAKOWY
ORGANUM GUSTUS – NARZĄD SMAKU

ORGANA SENSUM – NARZĄDY ZMYŚLÓW

ORGANUM VISUS – NARZĄD WZROKU

OKULUS – OKO
BULBUS OKULI – GAŁKA OCZNA
SCLERA – TWARDÓWKA
CORNEA – ROGÓWKA
CHOROIDEA – NACZYNIÓWKA
CORPUS CILIARE – CIAŁO RZĘSKOWE
IRIS – TĘCZÓWKA
RETINA – SIATKÓWKA
MACULA LUTEA – PLAMKA ŻÓŁTA
LENS – SOCZEWKA
CORPUS VITREUM – CIAŁO SZKLISTE
TUNICA CONIUNCTIVA – SPOJÓWKA
GLANDULA LACRIMALIS – GRUCZOŁ ŁZOWY

SYSTEMA CIRCULATORIUM - UKŁAD KRAŻENIA

COR - SERCE

ATRIUM/DEXTRUM-SINISTRUM/ - przedsionek
VENTRICULUS/DEXTRUM-SINISTRUM/ - komora
VALVA BICUSPIDALIS – zastawka dwudzielna
VALVA TRICUSPIDALIS – zastawka trójdzielna
VALVA MITRALIS – zastawka mitralna - dwudzielna
VALVA TRUNCI PULMONALIS – zastawka pnia płucnego
VALVA AORTAE – zastawka aorty
CAVUM PERICARDII – jama osierdzia
PERICARDIUM – osierdzie
EPICARDIUM – nasierdzie
MYOCARDIUM – myocardium
ENDOCARDIUM – endocardium
VALVA ATRIOVENTRICULARIS – zastawka przedsionkowo-komorowa
VALVULAE SEMILUNARES – płatki półksiężycowe
CUSPIDES – płatki
SEPTUM ATRIOVENTRICULARE – przegroda przedsionkowo-komorowa
SEPTUM INTERATRIALE – przegroda międzyprzedsionkowa
SEPTUM INTERVENTRICULARE – przegroda międzykomorowa
SINUS CORONARIUS CORDIS – zatoka wieńcowa serca
CHORDAE TENDINEAE – struny ścięgnowe
MUSCULI PAPILLARES – mięśnie brodawkowe
MUSCULI PECTINATI – mięśnie grzebieniaste
BASIS CORDIS – podstawa serca
APEX CORDIS – wierzchołek serca
FACIES PULMONALIS – powierzchnie płucne
AURICULA/DEXTRA/SINISTRA/ - uszko

ŚLEDZIONA – SPLEN/LIEN

KREW – SANGUIS

MEDULLA OSSIIUM RUBRA – szpik kostny czerwony
MEDULLA OSSIIUM FLAVA – szpik kostny żółty
ERYTHROCYTY – krwinki czerwone
LIMFOCYTY – krwinki białe
TROMBOCYTY – płytki krwi

NACZYNNIA KRWIONOŚNE

ARTERIAE - tętnice
VENAE – żyły
TRUNCUS PULMONALIS – pień płucny
ARTERIAE PULMONALES – tętnice płucne
AORTA – aorta
AORTA ASCENDENS – aorta wstępująca
ARCUS AORTAE – łuk aorty
LIGAMENTUM ARTERIOSUM – więzadło tętnicze
TRUNCUS BRACHIOCEPHALICUS – pień ramienno-głowy

ARTERIA CAROTIS COMMUNIS – tętnica szyjna wspólna
ARTERIA CEREBRI MEDIA – tętnica środkowa mózgu
ARTERIA CEREBRI POSTERIOR – tętnica tylna mózgu
ARTERIA CEREBRAI ANTERIOR – tętnica przednia mózgu
CIRCULUS ARTERIOSUS CEREBRI – koło tętnicze mózgu
ARTERIA BASILARIS – tętnica podstawowa
ARTERIA SUBCLAVIA – tętnica podobojczykowa
ARTERIA AXILLARIS – tętnica pachowa
ARTERIA BRACHIALIS – tętnica ramienna
ARTERIA ULNARIS – tętnica łokciowa
ARCUS PALMARIS – łuk dłoniowy
ARTERIA RADIALIS – tętnica promieniowa
AORTA THORACICA – aorta piersiowa
AORTA ABDOMINALIS - aorta brzuszna
TRUNCUS CELIACUS – pień trzewny
ARTERIA ILIACA – tętnica biodrowa
ARTERIA FEMORALIS – tętnica udowa
ARTERIA POLITEA – tętnica podkolanowa
ARTERIA TIBILIS – tętnica piszczelowa
ARTERIA PLANTARIS – tętnica podeszwy
SINUS CORONARIUS – zatoka wieńcowa

Żyła główna górna – VENA CAVA SUPERIOR
Żyła ramiennie-głowa – VENA BRACHIOCEPHALICA
Żyła ramiennie-podobojczykowa – VENA SUBCLAVIA
Żyła szyjna wewnętrzna – VENA IUGULARIS INTERNA
Żyła główna dolna – VENA CAVA INFERIOR
Żyła główna biodrowa wspólna – VENA ILIACA COMMUNIS
Żyła główna odpromieniowa – VENA CEPHALICA
Żyła główna odłokciowa – VENA BASILICA
Żyła główna odpiszczelowa – VENA SAPHENA MAGNA
Żyła główna odstrzałkowa – VENA SAPHENA PARVA
Żyła główna wrotna – VENA PORTAE

CIRCULATIO CORONALIS – **KRAŻENIE WIEŃCOWE**

ARTERIA CORONARIA – TĘTNICA WIEŃCOWA

ARTERIA CORONARIA CORDIS SINISTR ET DEXTRA – tętnice wieńcowe – lewa i prawa

VENAE CORDIS – żyły serca

HYPOPHYSIS CEREBRI (GLANDULA PITUITARIA) - PRZYSADKA

ADENOHYPOPHYSIS – PRZYSADKA GRUCZOŁOWA

NEUROHYPOPHYSIS – PRZYSADKA NERWOWA

CORPUS PINEALE (GLANDULA PINEALIS) - SZYSZYŃKA

GLANDULA THYROIDEA - GRUCZOŁ TARCZOWY – TARCZYCA

LOBUS DEXTER – PŁAT PRAWY

LOBUS SINISTER – PŁAT LEWY

ISTHMUS GLANDULAE THYROIDEAE – WĘZINA GRUCZOŁU TARCZOWEGO

GLANDULAE PARATHYROIDEAE – GRUCZOŁY PRZYTARCZYCZNE

THYMUS – GRASICA

GLANDULAE SUPRARENALIS – GRUCZOŁY NADNERCZOWE

CORTEX – KORA

MEDULLA – RDZEŃ

INSUALE PANCREATICA – WYSPY TRZUSTKI

GLANDULAE ENDOCRINAE - GRUCZOŁY DOKREWNE

HYPOPHYSIS CEREBRI (GLANDULA PITUITARIA) - PRZYSADKA

ADENOHYPOPHYSIS – PRZYSADKA GRUCZOŁOWA

LOBUS ANTERIOR – PŁAT PRZEDNI

PARS TUBERALIS – CZĘŚĆ GUZOWA

NEUROHYPOPHYSIS – PRZYSADKA NERWOWA

LOBUS POSTERIOR – PŁAT TYLNY

CORPUS PINEALE (GLANDULA PINEALIS) - SZYSZYŃKA

GLANDULA THYROIDEA - GRUCZOŁ TARCZOWY – TARCZYCA

LOBUS DEXTER – PŁAT PRAWY

LOBUS SINISTER – PŁAT LEWY

GLANDULAE PARATHYROIDEAE – GRUCZOŁY PRZYTARCZYCZNE

THYMUS – GRASICA

LOBUS DEXTER – PŁAT PRAWY

LOBUS SINISTER – PŁAT LEWY

GLANDULAE SUPRARENALIS – GRUCZOŁY NADNERCZOWE

GLANDULAE ADRENALIS – NADNERCZA

CORTEX – KORA

MEDULLA – RDZEŃ

HILUM-HILUS – WNEKA

CZEŚĆ WEWNĄTRZ WYDZIELNICZA TRZUSTKI

INSUALE PANCREATICA – WYSPY TRZUSTKI

SYSTEMA RESPIRATORIUM - UKŁAD ODDECHOWY

NASUS EXTERNUS – NOS ZEWNĘTRZNY

CAVUM NASI – jama nosowa

NARES – nozdrza przednie

SEPTUM NASI – przegroda nosowa

SINUS PARANASALES – zatoki przynosowe

LARYNX

CARTILAGINES LARYNGIS – chrząstki krtani

CAVUM LARYNGIS – jama krtani

VESTIBULUM LARYNGIS – przedsionek krtani

EPIGLOTTIS – nagłośnia

PLICA VESTIBULARIS – fałd przedsionkowy

PLICA VOCALIS – fałd głosowy

GLOTTIS – głośnia

RIMA GLOTTIDIS – szpara głośni

TRACHEA – tchawica

BRONCHI – oskrzela

PULMONES – płuca

HILUS PULMONIS – wnęka płucna

LOBI – płaty

RADIX PULMONIS – korzeń płuc

SEGMENTA BRONCHOPULMONALIA – segmenty oskrzelowo-płucne

BRONCHI PRINCIPALES – oskrzela główne

BRONCHI LOBARES – oskrzela płatowe

BRONCHI SEGMENTALES – oskrzela segmentowe

ALVEOLI PULMONIS – pęcherzyki płucne

PLEURA PULMONALIS – opłucna płucna

PLEURA PARIETALIS – opłucna ścienna

CAVUM PLEURAE – jama opłucnej

MEDIASTINUM – śródpiersie

HEPAR – WĄTROBA

FACIES DIAPHRAGMATICA – POWIERZCHNIA PRZEPOŃOWA

FACIES VISCERALIS – POWIERZCHNIA TRZEWNA

LOBI – PŁATY

LOBUS HEPATIS DEXTER – PŁAT PRAWY WĄTROBY

LOBUS HEPATIS SINISTER – PŁAT LEWY WĄTROBY

LOBUS HEPATIS CAUDATUS – PŁAT OGONIASTY WĄTROBY

LOBUS HEPATIS QUADRATUS – PŁAT CZWOROBOCZNY WĄTROBY

PORTA HEPATIS – WROTA WĄTROBY

LIGAMENTUM TERES HEPATIS – WIĘZADŁO OBŁE WĄTROBY

LIGAMENTUM FALCIFORME – WIĘZADŁO SIERPOWATE

DUCTUS HEPATICUS COMMUNIS – PRZEWÓD WĄTROBOWY WSPÓLNY

DUCTUS HEPATICUS DEXTER – PRZEWÓD WĄTROBOWY PRAWY

DUCTUS HEPATICUS SINISTER – PRZEWÓD WĄTROBOWY LEWY

VESICA BILIARIS (VESICA FELLEA) – PEŁCZERZYK ŻÓŁCIOWY
DUCTUS CYSTICUS – PRZEWÓD PEŁCZERZYKOWY
DUCTUS CHOLEDOCHUS (DUCTUS BILIARIS) – PRZEWÓD ŻÓŁCIOWY WSPÓLNY

PANCRAS - TRZUSTKA

CAPUT PANCREATIS – GŁOWA TRZUSTKI
CORPUS PANCREATIS – TRZON TRZUSTKI
CAUDA PANCREATIS – OGON TRZUSTKI
DUCTUS PANCREATICUS – PRZEWÓD TRZUSTKOWY
INSULAE PANCREATICAE – WYSPY TRZUSTKI

SYSTEMA DIGESTORIUM - UKŁAD TRAWIENNY

CAVUM ORIS / CAVITAS ORIS / - jama ustna

VESTIBULUM ORIS - przedsionek jamy ustnej
RIMA ORIS - szpara ust
LABIA ORIS - warga ust
LABIUM SUPERIUS - warga górna
LABIUM INFERIUS - warga dolna
PALATUM - podniebienie
PALATUM DURUM – podniebienie twarde
PALATUM MOLLE / VELUM PALATINUM/ -podniebienie miękkie
GINGIVAE – dziąsła
GLANDULA PARATOIDEA /GLANDULA PAROTIS / - ślinianka przyuszna
DUCTUS PAROTIDEUS - przewód ślinianki przyusznej
GLANDULA SUBLINGUALIS – ślinianka podjęzykowa
DUCTUS SUBLINGUALIS - przewód ślinianki podjęzykowej
GLANDULA SUBMANDIBULARIS – ślinianka podżuchwowa
DUCTUS SUBMANDIBULARIS - przewód ślinianki podżuchwowej

DENTES - zęby
CORONA DENTIS – korona zęba
COLLUM DENTIS / CORVIX DENTIS / - szyjka zęba
RADIX DENTIS - korzeń zęba
LINGUA - język
PAPILLAE LINGUALES - brodawki językowe
TONSILLA LINGUALIS - migdałek językowy

FAUCES - GARDZIEL

ISTHMUS FAUCIUM - cieśń gardzieli
UVULA PALATINA - języczek podniebienny
ARCUS PALATOGLOSSUS – łuk podniebienny – językowy
ARCUS PALATOPHARYNGEUS - łuk podniebienny – gardłowy
TONSILLA PALATINA - migdałek podniebienny

PHARYNX - GARDŁO

CAVUM PHARYNGIS /CAVITAS PHARYNGIS / - jama gardłowa
PARS NASALIS PHARYNGIS - część nosowa gardła
PARS ORALIS PHARYNGIS - część ustna gardła
PARS LARYNGEA PHARYNGIS - część krtaniowa gardła
FORNIX PHARYNGIS - sklepienie gardła
TONSILLA PHARYNGEALIS - TONSILLA ADENOIDEA -migdałek gardłowy
TONSILLA TUBARIA - migdałek trąbkowy

OESOPHAGUS /ESOPHAGUS / - PRZELYK

PARS CERVICALIS - część szyjna
PARS THORACICA - część piersiowa
PARS ABDOMINALIS - część brzuszna

GASTER /VENRICULUS / - ŻOŁĄDEK

PARS CARDIACA - część wpustowa
CARDIA - wpust

FUNDUS VENTRICULI - dno żołądka
CORPUS VENTRICULI - trzon żołądka
PARS PYLORICA - część odźwiernikowa
PYLORUS - odźwiernik
CURVATURA GASTRICA MAIOR - krzywizna większa
CURVATURA VENTRICULI MAIOR - żołądka

CURVATURA GASTRICA MINOR - krzywizna mniejsza
CURVATURA VENTRICULI MINOR - żołądka

INTESTINUM TENUE - JELITO CIENKIE

DUODENUM - dwunastnica

PARS SUPERIOR - część górna
PARS DESCENDENS - część zstępująca
PARS HORIZONTALIS - część pozioma /PARS INFERIOR /- część dolna
PARS ASCENDENS - część wstępująca
AMPULLA DUODENI - bańka /opuszka / dwunastnicy /
FLEXURA DUODENI SUPERIOR - zgięcie górne dwunastnicy
FLEXURA DUODENI INFERIOR - zgięcie dolne dwunastnicy
FLEXURA DUODENOIEIUNALIS - zgięcie dwunastniczo -czcze
PAPILLA DUODENI MAIOR - brodawka większa dwunastnicy
PAPILLA DUODENI MINOR - brodawka mniejsza dwunastnicy

IEIUNUM - JELITO CZCZE

ILEUM - JELITO KRĘTE

MESENTERIUM - kreczka
VILLI INTESTINALES - kosmki jelitowe

INTESTINUM CRASSUM - JELITO GRUBE

CAECUM / CECUM / - JELITO ŚLEPE / KĄTNICA /

OSTIUM ILEOCAECALE - ujście krętniczo -kątnicze
OSTIUM ILEOCECALE
APPENDIX VERMIFORMIS -wrostek robaczkowy

COLON - okrężnica

COLON ASCENDENS - okrężnica wstępująca
COLON TRANSVERSUM - okrężnica poprzeczna
COLON DESCENDENS - okrężnica zstępująca
COLON SIGMOIDEUM - okrężnica esonata
FLEXURA COLI DEXTRA - zgięcie prawe okrężnicy
FLEXURA COLI SINISTRA - zgięcie lewe okrężnicy

RECTUM - odbytnica

AMPULLA RECTI - bańka odbytnicy
CANALIS ANALIS - kanał odbytniczy
CRYPTAE INTESTINALES - krypty jelitowe
FLEXURA SACRALIS - zgięcie krzyżowe
FLEXURA PERINEALIS - zgięcie kroczone
ANUS - odbył

SYSTEMA UROGENITALE - UKŁAD MOCZOWO-PŁCIOWY

ORGANA URINARIA – NARZĄDY MOCZOWE

REN (NEPHROS) – NERKA

HILUM RENALE – wnęka nerkowa
SINUS RENALIS – zatoka nerkowa
CORTEX RENALIS – kora nerki
MEDULLA RENALIS – rdzeń nerki
COLUMNAE RENALES – słupy nerkowe
PYRAMIDES RENALES – piramidy nerkowe
PAPILLAE RENALES – brodawki nerkowe
PELVIS RENALIS – miedniczka nerkowa
CALICES RENALES MAIORES – kielichy nerkowe większe
CALICES RENALES MINORES – kielichy nerkowe mniejsze

URETER – MOCZOWÓD

PARS ABDOMINALIS – część brzuszna

PARS PELVICA – część miedniczna

VESICA URINARIA – PĘCHERZ MOCZOWY

APEX VESICAE – szczyt pęcherza

CORPUS VESICAE – trzon pęcherza

FUNDUS VESICAE – dno pęcherza

CERVIX VESICAE – szyja pęcherza

TRIGONUM VESICAE – trójkąt pęcherza

OSTIUM URETERIS – ujście moczowodu

URETHRA – CEWKA MOCZOWA

OSTIUM URETHRAE INTERNUM – ujście wewnętrzne cewki moczowej

OSTIUM URETHRAE EXTRENUM – ujście zewnętrzne cewki moczowej

URETHRA MASCULINA – CEWKA MOCZOWA MĘSKA

PARS PROSTATICA – część sterczowa

PARS MEMBRANACEA – część błoniasta

PARS SPONGIOSA – część gąbczasta

URETHRA FEMINA – CEWKA MOCZOWA ŻEŃSKA

URINA – MOCZ

ORGANA GENITALIA – NARZĄDY PŁCIOWE

ORGANA GENITALIA MASCULINA INTERNA – NARZĄDY PŁCIOWE MĘSKIE WEWNĘTRZNE

TESTIS – JĄDRO

EPIDIDYMIS – NAJĄDRZE

DUCTUS EPIDIDYMICUS – przewód najądrza

DUCTUS DEFERENS – NASIENIOWÓD

DUCTUS EJACULATORIUS – przewód wytryskowy

FUNICULUS SPERMATICUS – powrózek nasienny

VESICULA SEMINALIS – PĘCHERZYK NASIENNY

GLANDULA PROSTATICA (PROSTATA) – GRUCZOŁ KROKOWY, STERCZ

LOBUS DEXTER – płat prawy

LOBUS SINISTER – płat lewy

LOBUS MEDIUS (ISTHMUS PROSTATAE) – płat środkowy (węzina) gruczołu krokowego

GLANDULA BULBOURETHRALIS – GRUCZOŁ OPUSZKOWO-CEWKOWY

ORGANA GENITALIA MASCULINA EXTERNA – NARZĄDY PŁCIOWE MĘSKIE ZEWNĘTRZNE

PENIS – PRĄCIE

GLANS PENIS – żołądz prącia

PRAEPUTIUM (PREPUTIUM) PENIS – napletek prącia

CORPUS CAVERNOSUM PENIS – ciało jamiste prącia

CORPUS SPONGIOSUM PENIS – ciało gąbczaste prącia

SCROTUM – MOSZNA

ORGANA GENITALIA FEMININA INTERNA – NARZĄDY PŁCIOWE ŻEŃSKIE WEWNĘTRZNE

OVARIUM – JAJNIK

EXTERMITAS TUBARIA (EXTERMITAS TUBALIS) – koniec jajnikowy

EXTERMITAS UTERINA – koniec maciczny

HILUM OVARII – wnęka jajnika

TUNICA ALBUGINEA – błona biaława

CORPUS LUTEUM – ciało żółte

CORPUS ALBICANS – ciało białawe

CORPUS LUTEUM GRAVIDITATIS – ciało żółte ciążowe

TUBA UTERINA (SALPINX) – JAJOWÓD

OSTIUM ABDOMINALE TUBAE UTERINAE – ujście brzuszne jajowodu

FIMBRIAE TUBAE UTERINAE – strzępki jajowodu

OSTIUM UTERINUM TUBAE UTERINAE – ujście maciczne jajowodu

UTERUS - MACICA

CORPUS UTERI – trzon macicy

FUNDUS UTERI – dno macicy

CERVIX UTERI – szyjka macicy

ISTHMUS UTERI – cieśń macicy

OSTIUM UTERI – ujście macicy

ANTEFLEXIO – przodozgięcie

ANTEVERSIO – przodopochylenie

MENARCHE - MIESIĄCZKA

VAGINA - POCHWA

FORNIX VAGINAE – sklepienie pochwy

ORGANA GENITALIA FEMININA EXTERNA – NARZĄDY PŁCIOWE ŻEŃSKIE ZEWNĘTRZNE

PUDENDUM FEMININUM – SROM NIEWIEŚCI

MONS PUBIS – wznórek łonowy

LABIA PUDENDI MAIORA – wargi sromowe większe

LABIA PUDENDI MINORA – wargi sromowe mniejsze

CLITORIS – łechtaczka

VESTIBULUM VAGINAE – przedsionek pochwy